

РОБО СЪВЕТИ

ФИНАНСОВИ ИНОВАЦИИ

Комисия за финансов надзор | fintech@fsc.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

Инвестиционни съвети на клиенти или на потенциални клиенти по отношение на сделки с финансови инструменти или услуги се предоставят лично от обвързани агенти или от инвестиционни посредници (ИП).

С развитието на дигиталните технологии се открива ниша в предлагането на робо съвети чрез онлайн платформи, базирани на изкуствен интелект. Използваните алгоритми обработват данни, които клиентът въвежда при попълване на онлайн въпросник, определящ рисковия му профил и предоставящ своеобразна инвестиционна препоръка съобразно променливите (знания, опит, равнище на риск и способност на клиента да понася загуби, срок на инвестицията).

Автоматизацията на процеса по предоставяне на инвестиционни съвети предполага липса на човешка намеса, а доставчиците на услугата извършват дейността си на база компютърно базирани алгоритми. Комисията за финансов надзор цели защита интересите на потребителите чрез установяване на практики, смекчаващи породените от използваната технология рискове, но стимулирайки употребата ѝ предвид ползите и потенциална от автоматизация на процеса на съветване.

Настоящата регулаторна уредба, както и [доклада на Европейските надзорни органи](#) адресират рисковете от предлаганите робо съвети по начин, който осигурява интересите на инвеститорите.

Потребителите на инвестиционни услуги в България, като инвеститори на дребно, могат да се възползват от широка регулаторна рамка за защита на техните права и интереси, залегнала и в националното законодателство, приложима и за роботизираните съветници.

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY-NC](#)

РИСКОВЕ ЗА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

- ограничен достъп до информация и/или ограничена способност за обработка на тази информация;
- недостатъци във функционирането на инструмента поради технически грешки или манипулация на алгоритъм;
- правни спорове, възникнали поради неясно разпределение на отговорността;

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

- Pop up прозорец, предоставящ информация за рискове
- Графично презентирана ключова информация

ПОЛЗИ ЗА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

- намалени разходи, както за потребителите, така и за финансовите институции;
- достъп до повече продукти и услуги за потребителите и по-широка клиентска база за финансови институции;
- подобрено качество на предоставяната услуга

РОБО СЪВЕТИ

ДИГИТАЛИЗАЦИЯ

Появата на роботизирани съветници е продиктувана от комбинация от фактори, определящите сред които са ценовата конкуренция и дигитализацията. Процесът по предоставяне на инвестиционни съвети е автоматизиран и онлайн достъпен, което увеличава възможностите за предоставяне на инвестиционни услуги и достигане до по-широк кръг потребители.

РОБОТИЗИРАНИ СЪВЕТНИЦИ

По своята същност „Робо съвет“ означава (пълно или частично) предоставяне на инвестиционни съвети или услуги по управление на портфейл чрез автоматизирана или полуавтоматизирана система, използвана като инструмент за обслужване на клиентите, разписано в допълнителните разпоредби на Наредба №38 от 21.05.2020 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници. Ориентирани са към потребителите на инвестиционни услуги и предлагат напълно или частично автоматизирани процеси и гама от услуги за оптимизиране на портфейла от балансирането му до избора на инвестиции.

РЕГУЛАТОРНА РАМКА

Европейските надзорни органи, наблюдавайки новите и съществуващи инвестиционни дейности приемат насоки и препоръки за насърчаване на безопасността и стабилността на пазарите, и сближаването на регулаторните практики с оглед постигане на единен подход по отношение регулаторното и надзорно третиране на предлаганите иновативни продукти и услуги.

Инвестиционните услуги, включително инвестиционните съвети, са хармонизирани на ниво Европейски съюз (ЕС) чрез Директива за пазарите на финансови инструменти (MiFID II). Инвестиционните съвети се определят като персонална препоръка на клиент по негово искане или по инициатива на ИП, по отношение на една или повече сделки, свързани с финансови инструменти (чл. 4, параграф 1, параграф 4 от MiFID II).

Европейският орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП) приема Насоки за инвестиционни съвети, които са приложими за роботизирани съветници. Съгласно тези насоки, роботизирани съветници са обект на същите правила, както инвестиционната услуга по предоставяне на традиционни инвестиционни съвети от ИП и обвързани агенти, определени в ЗПФИ.

ИНВЕСТИЦИОННИ СЪВЕТИ

ЗАЩИТА НА ИНВЕСТИТОРИТЕ

За превенция и защита на инвеститорите, чл. 71, ал. 3 от ЗПФИ предвижда ИП да информира клиента достатъчно време преди предоставянето на инвестиционен съвет:

- дали съветът е независим;
 - дали съветът се основава на широк или ограничен анализ на различните видове финансови инструменти и по-специално, дали обхватът е ограничен до финансови инструменти, емитирани или предлагани от свързани с инвестиционния посредник лица или от лица, които се намират в други правни, икономически или договорни отношения с инвестиционния посредник, в резултат на което съществува риск предоставеният съвет да не е независим;
 - дали ИП ще предоставя на клиента периодична оценка за това доколко препоръчаните финансови инструменти продължават да отговарят на нуждите му.
- КФН предвижда оценка за уместност при предоставяне на услуги по чл. 6, ал.2, т.4 и 5 от ЗПФИ, разписана в Наредба № 38, където инвестиционния посредник ясно информира клиента за предоставената от него информация, която цели препоръката на подходящи продукти и услуги.
 - В чл. 74 от същата наредба, инвестиционния посредник предоставя на клиентите изисквания при предоставяне на робо съвет.

РЕГУЛАТОРНИ ИЗИСКВАНИЯ

Информацията за финансовите инструменти и предлаганите инвестиционни стратегии е необходимо да включва подходящи указания и предупреждения за рисковете, свързани с инвестирането в тях или по отношение на конкретни инвестиционни стратегии, както и дали даденият инструмент е предназначен за непрофесионални или професионални клиенти, в зависимост от определената целева група крайни клиенти.

Предоставяната от ИП информация за разходите и таксите, включва всички разходи и такси за инвестиционните и допълнителните услуги, включително за съвети; разходите, свързани с препоръчания, предлаган или продаден на клиента финансов инструмент; начина на плащане на разходите и таксите; всички плащания към трети лица.

При предоставяне независим инвестиционен съвет на клиент, ИП е длъжен да анализира достатъчно широка гама от пазарни финансови инструменти на различни емитенти или доставчици на продукти, за да гарантира, че инвестиционните цели на клиента могат да се постигнат по подходящ начин без да се ограничава само до емитирани или предлагани от самия него, от свързани с него лица или от лица, които се намират в други правни, икономически или договорни отношения с него, в резултат на което съществува риск предоставеният съвет да не е независим.

ИП е задължен да направи оценка на уместността и целесъобразността на база предоставената му от клиента информация за знания и опит, финансово състояние, способност да понася загуби и инвестиционни цели, включително допустимо равнище на риск, с оглед предоставянето на адекватна инвестиционна услуга.